

Aan de beleidsadviseur sociaal domein
T.a.v. Carolien de Laat

Montfoort, 15 april 2021

Betreft: opmerkingen aangaande evaluatie 'Integraal beleidsplan sociaal domein 2017 en verder'

Geachte mevrouw van Laat, beste Carolien,

De Adviesraad Sociaal Domein Montfoort (ASD) is uitgenodigd om het 'Integraalbeleidsplan sociaal domein 2017 en verder' samen met de gemeente Montfoort te evalueren. Op 22 februari jl. hebben wij, een aantal leden van de ASD, samen met de beleidsmedewerker sociaal domein het beleidsplan doorgelopen. Tijdens dit gesprek is gekeken of de gemeente het effect heeft behaald wat ze voor ogen had met dit beleidsplan. Naar aanleiding van dit gesprek zijn nog een aantal vragen door de beleidsmedewerker schriftelijk beantwoord en heeft op woensdagochtend 24 maart een telefonisch gesprek plaatsgevonden met de beleidsmedewerker om van gedachten te wisselen over een aantal bevindingen van de ASD welke niet tijdens het gesprek van 22 februari naar voren zijn gekomen. Met deze reactie willen wij graag onze bevindingen van de evaluatie van het beleidsplan sociaal domein onder uw aandacht brengen. Wij verzoeken u om deze punten mee te nemen in uw evaluatie van het beleidsplan sociaal domein.

Allereerst willen wij graag opmerken dat wij de gekozen werkwijze waarderen: voordat de evaluatie vanuit de gemeente op tafel komt, zijn wij als ASD vroegtijdig betrokken om een bijdrage te leveren. Het is een stap in de richting van de werkwijze die twee jaar geleden door de ASD samen met de gemeente is ingeslagen (Op weg naar nieuwe vormen van Inwoner- en cliëntenparticipatie, 2019). Centraal in deze werkwijze staat dat we, met elkaar, de brug bouwen terwijl wij erop lopen. Dat is ook deze keer weer gebeurd.

We willen benadrukken dat de ASD haar bestaansgrond ontleend aan het inbrengen van het cliënt- en inwonersperspectief naar de beleidstafel. We hebben dit beleidsplan niet als zodanig met inwoners geëvalueerd. Wel hebben we op basis van onze eigen ervaringen met de nieuwe werkwijze van de ASD geconcludeerd dat ervaringsverhalen van inwoners helpend zijn bij het opstellen en bijsturen van gemeentelijk beleid. We beginnen de evaluatie door terug te kijken naar de adviezen van de Participatieraad¹ uit 2016.

Adviezen Participatieraad 2016

Eind 2016 is de Participatieraad gevraagd om advies te geven over het door de gemeente opgestelde concept integraalbeleidsplan sociaal domein. De gemeente heeft destijds aangegeven op basis van het advies van de Participatieraad haar beleidsplan te hebben aangepast. Op basis daarvan verscheen in februari 2017 het 'Integraal beleidsplan sociaal domein 2017 en verder'. Graag nemen we u mee in de hoofdlijnen van dit advies (november 2016):

- Formuleer een concrete visie voor sociaal beleid in Montfoort;
- Neem bij beleidsvorming in het sociale domein de stem van de inwoners mee;

---

¹ Participatieraad Montfoort wijzigde in augustus 2019 haar naam in Adviesraad Sociaal Domein (<https://www.montfoort.nl/mozard/document/docnr/1976964>)

- Omschrijf de huidige sociale situatie binnen de gemeente en maak een SWOT analyse;
- De uitvoering van het sociale domein is belegd bij uitvoeringspartners. Montfoort wil een regiegemeente zijn. In het beleidsplan ontbreekt het echter een concrete invulling van deze rol voor de gemeente;
- Biedt onafhankelijke cliëntenondersteuning pro-actief aan;
- Voor de beleidsterreinen Jeugd, Wmo en Werk en Inkomen formuleerde de Participatieraad een aantal stevige adviezen. Algemeen kwamen deze adviezen erop neer dat de gemeente in haar beleidsdoelstellingen keuzes moet maken, kaders moet stellen en concreter moet worden in haar formulering van deze doelstellingen;
- Laat het beleidsplan dienen als permanent (verbeter)proces gericht op het welzijn van de inwoners van Montfoort zodat aan de slogan '*iedereen doet mee*' daadwerkelijk inhoud kan worden gegeven.

De gemeente gaf in februari 2017 in haar reactie op het advies van de Participatieraad aan dat zij het advies van de Participatieraad over het concept integraal beleidsplan sociaal domein over zouden nemen. In het beleidsstuk wat in februari 2017 werd aangenomen door de gemeenteraad van Montfoort is echter niet direct zichtbaar welke adviezen er nu wel of niet zijn overgenomen.

Adviezen Participatieraad zichtbaar in de uitvoeringspraktijk

Nu we het beleid na vier jaar evalueren zien we dat een aantal van de adviezen van de Participatieraad in de uitvoeringspraktijk van de gemeente Montfoort zichtbaar zijn:

- *De stem van de inwoner bij beleidsvorming.* We verwijzen hierbij naar het document 'Op weg naar nieuwe vormen van Inwoner- en cliëntenparticipatie (augustus, 2019)'. Inmiddels is onder andere het nieuwe armoedebeleid binnen de gemeente via deze andere manier van werken, waarbinnen de stem van de inwoner een belangrijke bijdrage heeft, tot stand gekomen.
- *Invulling van de rol van de gemeente als regiegemeente.* De gemeente Montfoort is twee jaar geleden begonnen met de implementatie van de 'omgekeerde' toets bij de drie uitvoeringspartners van de gemeente. De 'omgekeerde' toets is een manier van werken die de professional in het sociaal domein helpt om integraal en domeinoverstijgend te werken: het effect van wat men wil bereiken voor de inwoner staat centraal in plaats van wet- en regelgeving. De 'omgekeerde' verordening is aansluitend op het werken met de 'omgekeerde' toets ingevoerd. Niet de wetten en de regels zijn leidend in deze verordening, maar de hulpvraag van de inwoner. Hiermee is een stap gezet naar een voor inwoners begrijpelijke vertaling van het gemeentelijke beleid in het sociale domein. Door het invoeren van de 'omgekeerde' toets en verordening heeft de gemeente de regie genomen in de wijze waarop zij wil dat haar uitvoeringspartners vorm geven aan de uitvoering van het sociale beleid van de gemeente Montfoort.

Aandachtspunten uitvoeringspraktijk

Op basis van de evaluatie van de beleidsvoornemens uit 2017 kwamen er ook een aantal aandachtspunten omhoog:

- *Onafhankelijke cliëntondersteuning.* De gemeente geeft in haar beleid aan dat de uitvoeringspartners actief onafhankelijke cliëntondersteuning aanbieden omdat deze ondersteuning de cliënten een luisterend oor biedt, meedenkt met de cliënt en de cliënt kan helpen bij het voorbereiden op een gesprek, helpen bij het betrekken van het sociale

netwerk, het afwegen van de mogelijkheden of bij het indienen van een klacht. Kortom zij kunnen een brugfunctie vormen tussen de professional uit het sociaal domein en de inwoner zodat de zorg beter op de behoefte van de cliënt kan worden afgestemd. De gemeente werkt samen met MEE maar wil haar inwoners ook een keuze geven om cliëntondersteuning via andere organisaties aan te vragen. Na vier jaar moeten we constateren dat MEE nog steeds de enige organisatie is voor onafhankelijke cliëntondersteuning. Tevens blijkt uit de jaarlijkse rapportages van MEE dat in de praktijk de aanvraag voor onafhankelijke cliëntondersteuning minimaal is. Daarnaast komt uit onze gesprekken met inwoners uit onze gemeente naar voren dat de cliëntondersteuning niet pro-actief wordt aangeboden. De gemeente zal haar rol moeten pakken in het uitrollen van algemene en gerichte communicatie over de cliëntondersteuning. De handreiking 'Onafhankelijke Cliëntondersteuning' van de VNG (2017) biedt diverse aanknopingspunten.

- *Cliëntenperspectief*. De huidige manier van monitoring en meten van cliënttevredenheid binnen de gemeente voldoet aan de wettelijke eisen. Deze manier geeft echter weinig inzicht in het daadwerkelijk behaalde effect van het sociale beleid binnen onze gemeente. Wanneer de gemeente het perspectief van de inwoner wil gebruiken om haar uitvoeringsbeleid beter af te stemmen op het cliëntenperspectief is het interessant om te onderzoeken welke methodes meer inzicht geven in de effecten van het gevoerde sociale beleid binnen onze gemeente. Er zijn een aantal omringende gemeenten, zoals Oudewater en Woerden, die ervaring hebben opgedaan met een effectmeting aan de hand van verhalen. Wij hebben verschillende keren aangegeven dat wij de huidige wijze van effectmeting weinig effectief vinden (zie onder meer ons advies d.d. 9 dec 2019 waarop overigens ondanks herhaaldelijke verzoeken geen reactie van de wethouder is ontvangen).
- *Monitoren uitvoeringpartners*. Hoewel de gemeente met de invoering van zowel de 'omgekeerde' toets als de verordening de regie heeft genomen, blijft het belangrijk om in de praktijk te monitoren of de uitvoeringpartners inderdaad op deze manier werken en welk effect de uitvoering van deze manier van werken in de praktijk heeft. Hoewel de huidige wijze van samenwerking geen mogelijkheid biedt tot contractafspraken is het belangrijk om samenwerkingsafspraken samen met de uitvoeringpartners vast te leggen en deze op regelmatige wijze met elkaar te evalueren en waar nodig bij te stellen.

Hoe nu verder

We staan aan de vooravond van een nieuw strategisch beleidsplan sociaal domein. Dit biedt kansen voor de gemeente Montfoort om dit keer samen met betrokkenen een sociaal beleid voor de gemeente Montfoort te realiseren dat gericht is op het welzijn van de inwoners van de gemeente Montfoort en daadwerkelijk inhoud geeft aan de slogan '*iedereen doet mee*'.

We nodigen de gemeente uit om samen met de Adviesraad, betrokken inwoners, cliënten, belangenorganisaties in brede zin en de uitvoeringsorganisaties samen *de brug te bouwen terwijl we erop lopen* (Op weg naar nieuwe vormen van Inwoner- en cliëntenparticipatie, 2019).

Belangenorganisaties in brede zin vraagt om een explicatie. In brede zin duidt erop dat het niet alleen organisaties betreft die binnen het sociaal domein opereren maar ook om organisaties die in brede zin betrokken zijn bij het welzijn van de inwoners binnen onze gemeente, zoals bijvoorbeeld huisartsen, sportverenigingen, vrijwilligersorganisaties, kerken, et cetera.

Net als de Participatieraad vier jaar geleden, adviseren we de gemeente om samen met de hierboven genoemde betrokkenen eerst een heldere visie te vormen voor het sociale beleid. In de optie van de Adviesraad leidt een beleidsplan zonder visie tot een actielijst met uitvoeringsrichtlijnen. In de visie is opgenomen hoe de gemeente naar de samenleving kijkt, welke bewegingen gaande zijn (van gemeente naar gemeenschap) en wat dat betekent voor inwoners (vergroten van zelfredzaamheid en eigen regie). Dan kan uit de visie ook oprijzen wat dat betekent voor het sociale domein in brede zin (bijvoorbeeld inzetten op collectieve voorzieningen in plaats van individuele ondersteuning, versterken van vrijwilligerswerk en bijbehorende voorzieningen). Aan de hand van deze visie en de vertaling kan dan ook een daarbij passende begroting opgesteld worden waarbij keuzes gemaakt worden (in plaats van de kaasschaafmethode).

De Adviesraad adviseert:

- De huidige situatie te verkennen samen met de bovengenoemde partijen om inzicht te krijgen in de sterktes, zwaktes, bedreigingen en kansen voor de lokale samenleving en haar inwoners op het sociale beleidsterrein in brede zin. Uit deze analyse zullen de belangrijkste beleidsdoelstellingen voor de komende paar jaar naar voren komen. Hierbij is het belangrijk om deze doelen SMART te formuleren zodat getoetst kan worden of het beleid tot de juiste effecten heeft geleid
- Afspraken te maken over hoe het nieuwe beleidsplan kan dienen als een permanent (verbeter) proces.

Een op deze manier tot stand gekomen visie en beleidsplan is houdbaar over een langere termijn en minder onderhevig aan de 4-jarige cyclus van verkiezingen en coalitievorming welke na de zomer ongetwijfeld weer hun invloed gaan hebben op het sociale beleid binnen de gemeente.

De Adviesraad is vanzelfsprekend gaarne bereid bovenstaande toe te lichten.

Namens de volledige Adviesraad,

met vriendelijke groet,

Antoinette Crawford-Smit
Lid Adviesraad Sociaal Domein